

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шаш. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Серед сензацій.

Львів, 15. липня 1928.

Польський парламентаризм нечинний, бо зазнає літнього вакаційно-відпочинку. Однак саме в часі того відпочинку згущуються над ним зловіщі хмари. Чи вони в наслідок спричиняють руйнівну бурю, чи тільки нешкідливу грозовитю — тої тепер передбачити. Один «грим» в тих хмар уже адарна по парламентаризму, а саме відоме інтерв'ю марш. Пілсудського, що прибрало всі позначки першорядної політичної сензації. Проза, цей «грим» у нічому не порушує фізичного існування польського парламентаризму, але всеж дуже болючо вишербив моральний його ореол.

Однак не те було найважливіше в інтерв'ю. На перший план висуналося в ньому справа зміни конституції або теперішнього польського устрою. Скоро має відбутися зїзд легісисти в Вильні. На ньому заповідений виступ марш. Пілсудського з великою політичною промоугою, що нібито має бути релаксацією його основних принципіальних поглядів на державний устрій Польщі та на його перебудову.

Вся без різниці польська преса тільки в цей справу тепер займається. Колишні беззастережні прихильники травненого перевороту як пересили виволодженні заповідують безкомпромісову боротьбу в обороні парламентаризму. Вони рахують, що з можливістю зміни конституції шляхом нового державного перевороту під проводом марш. Пілсудського та октроювання нової конституції в наслідок перевороту. До того допустити ніхто не хоче. А один з лідерів ППС і начальник редакції органу М. Недзьяковський написав навіть в «Роботнику» по адресі майбутніх замахів ось яку пророчисту пересторогу:

«Скажімо раз чесно правду в очі і польська партія соціалістична і робітничі маси, і аристократи на чолі, підтримали переворот», бо «за багато буди в Польщі беззаконня» — суспільного, господарського, політичного. Пілсудський камуфляж через два роки звести пробаємо до ряду спор з посланими за їх приналежністю до ряду «законних» союзників правди. Це не вдалося. Найглибші проблеми, які приточені катюю фраз про «парламентаризм», про «конвент сенаторів» і т. д. — вирішуються на світанку денне і подвійно сильне. Особисто думаю, що всякий державний переворот у Польщі, був би в теперішній польській дійсності заміненой порушує ланку. «Революція без революційних наслідків» лунчається в історії тільки раз. Ми бажали поставити широкую точку над цією бажанню, щоб ліквідувати теперішній метод правління відбудови можливо без нагальних потреб, на яку демократії: думаємо, що того ніяк не задоволює інтерес Річпосполитої; «демократичної» конституції перечеркнуло б наше бажання від початку до кінця. Польська криза загострилася непомірно через інтерв'ю марш. Пілсудського. Якщо нехтувати на «компромісності» ППС, то потрібно похитку в рахунок, похитку, що катить наслідки, важкі до передбачення».

Вже з того титату видно, що польський демократичний кола, відчувачи собі на око непомітний процес внутрішньої кризи в Польщі, дуже похитуються катастрофі.

Не можна сказати, щоб і інші політичні групи не мали таких самих побоювань. Навіть у політиків з однієї, тобто тих з Парляментарного Клубу Б. Б., що орієнтуються виключно на особу марш. Пілсудського та його шасливу руку в політиці, снідне якесь судорожне тремтіння та «помішання язиків». Одинокий провідник монархічної групи з однієї посол і редактор вилєнського «Саова» Машкевич не траить «притомності». Він просто радить зробити монархічний переворот. Польщу, мовляв, може врятувати в теперішній кризі тільки «авторитет», за яким і шукає марш. Пілсудський. А непорушності авторитету не можна шукати хіба в соймі, — його можна знайти тільки в коронованій голові. «Є такий авторитет, — пише досліано — а це — монархія». Він і радить марш. Пілсудському вступити в сліди Наполеона. Не такої співають, наприклад, консерватисти зі школи краківського «Ча-

су». Вони накликають у своєму органі до обережності та навіть боронять делікатно парламентаризму. Радикально-демократична група Б. Б. теж схильна «вставитися» за парламентаризмом. А й сам теперішній прем'єр Бартель заявив недавно, що Польща знаходиться в своїй еволюції на шляху до парламентаризму.

Отже жиемо серед польських політичних сензацій, що містять у собі зародки політичних подій першорядної ваги. Очевидно, що час реалізації тих подій повинен прийти аж тоді, коли парламент почне практично працювати над зміною конституції, проект якої підготував уряд. Можливе це в пізню осінь або в зими. Та не виключене, що по другім, а може й третім інтерв'ю чи експозе марш. Пілсудського, соймом вже й працювати не прийметься! Серед численних польських сензацій і така можлива.

Бритійська спільнота й інші.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 9. липня 1928.

I.

Засуджені в кольмарському процесі альзаські послані, «автономісти», без уваги на протести всіх інших альзаських послані, сидять далі у в'язниці. Можливо, що будуть вони помилувані з нагоди національного свята 14. липня (здобуття Бастилі), як звичайно приносить аванс урядовцям і офіцерам, ордені всім заслуженим (або таким, які подбали, щоб їх котрийсь міністр признав заслуженими) таї помилування засудженим. Можливо теж, що ув'язнені послані ждатимуть результату апеляційної розправи, і що тільки тоді одержать звільнення від решти кари. На всякий спосіб, ні в кольмарському автономістичній справі, ні в якійсь іншій, звичайній з альзаською неудоюю (malaise alsacienne), досі не сталося ще ніщо, що вказувало би на радикальну зміну курсу французького уряду й французької держави супроти альзаських домагань.

Однак не значить воно ще, що такої зміни курсу не буде та що вона більше або менше потихо не підготується. Голосно натякнув на це в своїй парламентарній промові Пуанкаре. Ніщо не стоїть на перешкоді здогадям, що після теперішніх літніх ферій приїде черга на поладу альзаського питання, яке — не треба цього забувати — є питанням адміністративної децентралізації (чи то пак: деконцентрації), а не — в теперішній стадії бодай — питанням національно-політичним, а націоналістичним до українського питання в теперішній Річпосполитій.

II.

Покищо, на час ферій, про альзаське питання тут тихо. Та не зовсім. Хоча про нього і перестали писати в пресі явно й отверто (може на кивок «свише»?), то займається ним преса посередню. Газети розглядають теоретично питання децентралізації адміністративної, а закордонні свої кореспондентам припорушили редакції перекласти ступінь над федералістичними, автономістичними й децентралізованими

формаціями за границями Франції. Таким чином французька публіка, призначена від Людовика XIV, жакобинців і Наполеона I утотожнювати всяку державність з централізмом, а Франція з Парижем, спровола розпочинає приготуватися розуміти також інакші державно-адміністративні твори і освоюватися з думкою провінціального самоврядування й автономії.

Зосібна чимало уваги присвячує в цей час французька преса теорії і практиці Бритійської спільноти. Таї це не тої «спільноти» Бритійської, яку звичайно маємо на увазі, коли говоримо про Бритійську імперію, як вищу єдність між самостійними британськими державами — канадійською, австралійською, ірландською, то-що, — а внутрішньої спільноти самого британського острову.

Підстави і внутрішній зміст цієї тісно-бритійської спільноти без порівняння менше за кордоном відомі ніж основи спільноти імперійської, сполученої в світі голосними подіями останніх років. Справді! Хто поза межами В. Британії цікавиться напр. відносинами між Англією і Шкотією? Пересічний чужинець думає, що поза назвою Шкотії нічого з тієї держави не осталося. Але це — помилка.

III.

Містечко Бервік, на межі між Англією і Шкотією було тому кілька тижнів святою замале, з нагоди гостинні князя Галіського, що поїхав туди, щоб відкрити новий величавий міст на Таві, важкий для дучби між Лондоном і Абердіном. Аби піднести блиск того свята, король Юрій V. розважав споконвічний спір між Англією і Шкотією, спір, який коштував чимало пролитої крові: про принадлежність Бервіка до Англії чи до Шкотії. Ще перед війною столітньою і підчас неї англії і шкоті зажерто боролися за це містечко, що для англії майже так само було брамою до Шкотії, як Кава було брамою до Франції. В останньому столітті, здалося, шкоті пере-

стали горятитися питанням принадлежности Бервіка. «Здалося», кажемо, бо в дійсності це не відповідало правді. Тай загалі треба знати, що шкоті були і досі твердо остаеться дуже чуткими на точні свої, шкотської, національності. Чи знаєте напр., чим ли ризкуєте, коли на адресі листа напишете Глазгов або Единбург, а «Англії»? Ризкуєте тим, що шкотський листовий може кинути ваш лист у канал, а ваш адресат або образиться на нас, або взажати, не нас невіжею. Назва Англії в приложенні до Шкотії так сама «популярна», як назва «Всходної Малополюськи» для української людності відомої країни.

Англії, хоча хитро виминути цей ризик, пишуть «Північна Британія» — це з правно-політичного погляду правильне (від часу «Акту Унії»), та проте воно виводить з рівноваги кожного справжнього шкота

IV.

Бо і в чого! Невже на те Шкотія зберігла своє питемо законодавство, свої вольности, своїх окремих міністрів у льондонському уряді, чистої крові шкотії, аби перший ліпший міг кожного дня її ганьбити образливою назвою «Англії»? Ось чому в Шкотії були такі задоволені рішенням, яким король остаточно признав Бервік Шкотії.

Французові важко освоїтися, теоретично навіть, з думкою, що не тільки Бритійська імперія — не збирка колоній залежних від столиці, а союз самостійних держав, — але передовсім з фактом, що сама «малюстна Англія», тобто великий британський острів — не сценарізована одиниця державно-адміністративна, а — федерація трьох одиниць з окремим ладом правним і адміністративним: Англії, Галії (Уельсу) і Шкотії, таї — від часу ірландської самостійності — ще й «північної Ірландії» (Ульстеру).

Є у Франції політики, які хотіли би перетворити й цю країну з свого рода федералістичну монархію або республіку: це монархісти типу Моррасса з одного боку, комуністи з другого. Однак де та сила, що змогла би переважити таку революцію в самому попиті французької нації — адетронізувати Париж, воскресити історичні провінції і до нового життя покликати замерзле провінціоніальне життя? — В. П.

Невирішена проблема.

З приводу застрелення македонського вождя.

Заняті нашими власними справами, маючи по вузх всяких клопотів і журб, звертаємо мало уваги на те, що діється в широкому світі, зокрема на події на Балкані. Ось й н. м. розісласи телеграми по цій Европі вістку про застрелення в Софії гет. Протогера, а в наших пресі показалося про це коротка замітка — і на тім конешно. А тимчасом ця подія пригадала нову світову невирішену македонську проблему, яку ми нагадуємо від часу закінчення міжнародного договору тієї ж часті атентату і амплаи македонських воєн на болгарсько-сербських і болгарсько-греческих пограниччях.

Болгарія уважає Македонию своєю землею, оскількию є частиною її держави, північну Македонию ж частиною своєї римської провінції — грецької. Ось і знову проблема, що македонська земля належить до

на, відібравши їм всякі їх управління не тільки в ділянці політичній, але також в цілком культурно-освітній та економічній. Болгарську мову, що є мовою македонського населення, просто проscribeвано.

Проти того гніту виступають завжди всі македонські патріоти. Боротьбу з сербським і грецьким окупаційним веде передовсім т. зв. „Внутрішня Македонська Револьюційна Організація“, що бореться вже понад тридцять літ проти сербських і грецьких адміністрацій у Македонії, не спливаючись перед ніякими засобами, до індивідуального терору включно. Жертвою того терору впаав і його організатор та головний керівник „В. М. Р. О.“, ген. Протогеров.

Протогеров, що був в часі світової війни командантом болгарських військ у полудній Сербії, створив своєю діяльністю одні з дуже кривавих розділів балканської історії повстання добу. Прилучення великих частин Македонії проти волі її населення до Сербії і Греції дало йому нагоду стати на чолі „В. М. Р. О.“, що активно бореться з окупаційним режимом і взагалі з органами окупаційної влади, маючи свій осідок поза межами досягаємості тих органів — у рідній Болгарії. Діяльність македонського комітету зазначалася численними убивствами чужих і своїх, саботажима, кривавими нападами і т. п. Ця діяльність не давала спокійно спати як урядовим кругам у Белграді, так і в Атеніх.

Шо ж було причиною смерті ген. Протогеров? По відомкам добре поінформованої преси він загинув з рук членів керованої ним організації тому, що в останньому часі старався надати діяльності своїй організації більш поміркований характер, домагаючись м. ін. припинення прийняття на якийсь час, терористичної акції супроти Югославії. Це його і зрубило, бо неприємні члени „В. М. Р. О.“, уважаючи його зрадкою великої ідеї, виконали над ним самосуд.

Очевидно — зі смертю ген. Протогерово ніщо не зміниться, хоч його смерть викликала в македонському комітеті великі терти й непорозуміння. Терористична акція члестиметься далі, македонська рана атримить ще довго, — аж поки акції македонська справа не буде вирішена згідно з бажаннями македонців.

За океаном.

Українські видавничі справи в Канаді.

В 109. ч. „Діла“ подали ми вістку про судовий процес у Вінніпегу поміж відомим власником книгарні п. Довечком і п. Пасічником, який звідчився тим, що п. Довечек має заплатити п. Пасічникові 1.000 доларів кари за передруккування виданого ним „Сонника“ у своїм видавництві. В цій справі дістаємо від п. Довечки таке висновок: „Подано українському громадянству до відомо, що п. Пасічник передрукував наш „Буквар“, який ми й домагаємося українських учителів видали в часі війни,

коли не було ніяких українських книжок до науки. Буквар коштував нас великі гроші, а п. Пасічник, передрукувавши цю книжку, дав на ній ціну 5 центів нижчу, аби нам тільки пошкодити. Те саме зробили ми з його „Сонником“, що його він арештно переправив з польської мови і з інших сонників, а не був його автором. Шо ж до передруків інших творів, то ми передрукували в часі війни кілька українських книжок, бо не було що читати, а з краю книжок не можна було спроводити. Інакше ми тут книжок ніколи не друкували, бо ліпше спроводити книжки з краю, ніж їх тут друкувати. Це для нас далеко вигідніше і оплатніше. Зазначу, що в часі війни всі наші видавництва (моя фірма, п. Пасічник, „Український Голос“ і інші) видали тут понад 100 передруків, бо тоді був у нас великий книжковий голод. Тепер це вже непотрібне і просто неможливе. Прикінці зазначу, що наша книгарня зробила для українців у Канаді велике діло і як чех був завжди приятелем українського народу. Правда, тепер, коли я по 20 років траді розширив значно свою книгарню, дехто завидує мені. Але то трудно... Тільки в часі війни я видав 150.000 букварів для українців у 10 виданнях, а це значить, що я ширив українську мову і ратував цілих 10 літ українських поселенців перед винародженням, стараючись, аби вони не забули своєї рідної мови“.

Участь українців в американському обході у Вилкс Беррі, Па.

Дня 3-го липня цього року минуло 150 літ, як підчас американської визвольної війни англійське військо з індіанцями напало на перших американських поселенців у долині Вайоминг, у Пенсильанії. Коли поселенці втікали, англійці погонилися за ними, щоб вони вернулися, індіанці напали на них вдруге 4-го липня 1778, і вони мусіли втікати в гори Вилкс Беррі. Шо йно за якийсь час поселенці всіляк вернулися. Долина Вайоминг — це тепер копалині твердого угля біля Вилкс Беррі, Па. Тому цього року Вилкс Беррі й околиці міста уладили 150-літні роковини боротьби перших поселенців тих сторін у днях 2-го, 3-го і 4-го липня ц. р. Був величавий обхід, в якому взяли участь десятки тисяч осіб і крім американців також і всі національності з Вилкс Беррі та поблизької околиці. В поході було понад 50.000 осіб. Українська частина походу була найкраща своїм укладом, добром і мальовничістю. Українці мали хор із 160 співаків, окрему оркестру, 9 коней на конях і великий прикрашений віз (фловат). В поході було к. 5.000 українців (ціла дивація) і окрема жіноча сотня — всі в україн. жовто-синій лентас. На великій платформі була зображена боротьба з індіанцями зперд 150 літ. На сцені билося 6.500 осіб, а з підвищення місць приглядались тому тисячі виднів. Український комітет працював цинково, щоб українці списалися в обході який-

краще, що йому вповні повелося. Почесним головою комітету був посаджений Оляфант п. Юрій Халія, а активним головою урядовень „Майнере Банку“ у Вилкс Беррі, з. Волод. Крайнівський.

Освіт українського студента.

У Філадельфії був лише рисованих і мальованих афіш та картонів, виконаних студентами середніх шкіл Пенсильванії. Першу нагороду в групі старших за картони одержав українець, Іван Росолович, студент середньої школи („Гай scuola“) Саймона Граца, син відомого громадянина Миколи Росоловича. Ця нагорода тим цінніша, що не був поппі і оцінка мноточких праць студентів і студенток із середніх шкіл цілого штату Пенсильванії, під кермою товариства „Арт Елассе“.

Виступ селянських хорів.

Свято читальня Львівської Повітової Філії Т-ва „Просвіта“.

В неділю дня 8. липня ц. р. уладили львівська повітова філія Т-ва „Просвіта“ ім. М. Шашкевича „Свято Читальня“ на площі Сокола-Батька, в якому взяло участь 16 селянських хорів і 3 дутіх оркестр. Хори не виступали поодинокі, але получено два-три разом.

Програма свята була така: 1) мішаний хор сіл Гряди-Зашків-Пихуловичі в числі 80 членів під орудою п. Жолкевича відспівав Ярославенка Ярослава: „Місницю-князю“ й Іванова: „Птичий хор“; 2) хор Гай-Глухочичі-Чижичів у числі 40 членів відспівав під управою п. Батиха „Козаченьку, куди йдеш“ М. Лисенка; 3) хор Кукава-Цеперів у числі 50 членів відспівав під диригентурою п. Білевича „За городом качки плывуть“ Леонтова; 4) хор Виничин-Підберіані в числі 40 членів виконав „Широкий Луг“ під управою п. Крушельницького; 5) хор мусейський Лисичі-Підбері-Ремезів-Саміла-Яричів виконав під диригентурою п. Добрянського у числі 90 учасників Недільського: „Завіляю сонце“, а 6) мішаний хор з тих самих сіл крім Підберіан у числі 135 осіб вів Ярославенка „Ой ідуть тумани“; 7) хор Лисичині-Підберіані в числі 45 учасників під орудою п. Драгана відспівав Колесні „Якби мені черевички“. Хорові точні переплітали продукції оркестр під управою своїх диригентів. Останню точку відспівали получені хори всіх сіл в числі понад 400 учасників. Це був твір Степан „Вкраїно мати“ під диригентурою п. І. Охримовича.

Треба з признанням віднести, що отче свято, ці продукції сільських хорів впаали надзвичайно добре. Всі хори співали надзвичайно складно, гладко, рівно і без нот. Заслуга п. головно диригентів, які вложили багато труда і часу на хорові проби. Велике призначення на-

лежиться й ініціаторам свята, зокрема п. Хомляков Дмитров. Уладженням цього свята вони дали примір іншим повітовим округам, щоб ішли в їх слід й уряджунали у себе такі громадні свята, які приносять безперечно до розбудження культурного життя, зокрема до розвою хорового мистецтва. Якщо в інші повіти частіше уряджували такі свята, тоді можна було б подумати і над устроєнням могутнього красивого свята. Дума добра така була, що на святі не виступав жодний хор зокрема, але лучалось найближчі читальні хори в одні сильний хор.

Імовірно виглядала остання точка, коли то пілу трибуну взяло 400 співаків (чол), що закінчили свято багаторічним твором Степаненка. Здається, що це перший раз у нас в таких числах виступав селянський мішаний хор.

Попри слова призначили слід звернути увагу і на те, що разило і що не було по повинно повторитись, а саме: диригенти хотіли пошити засталою над вибором творів, щоб на будуче з програму не брати таких злих перерібок, як „Широкий Луг“ або „Галля“, як рівнож щоб не вибрати тих творів, які потребують конте супроводу фортеп'яну, як пр. „Якби мені черевички“. Вибором таких творів шкодить собі сам диригент в очах фаховців. Шо ж до оркестр, то вони стоять у нас ще далеко позаду і треба над ними ще довго працювати, щоб могли виступати на концертній естраді. Ім треба радше спроводити твори чужих композитів, але добрі, як виправити дії наші.

Свято попередило рано полена Служба Божа і проповідь о. посла прад. Курницького. Вечером після концерту відбулися товариські гри і забави. Видні було около трьох тисяч, з чого около 800 селян. Львівські громадяни не писали. На будуче такі свята треба конте влаштувати в місяці травні, а в часі фєрій, коли львівська публіка вже в більшості перебуває поза Львовом.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і послав дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

По широкому світі.

В Еспанії відарили знову знову як життя еспанського короля; у Мадриді Барцельоні та Сарагосі арештували 400 осіб.

На підставі порозуміння чехословацького уряду з Ватиканом і Опакі утворять новий єпископат, до якого належтиме части архієпископів з Олокуці.

В Ісбруку відарили італійці пам'ятку своєї перемоги. Король неспівний свого життя явився на свято в іншій порі

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Снідання.

(Докінчення).

Пішли до рефектара, а звідсіля до комори, відчинили двері а стражникові аж по ямці зазоскотало...

— Господи! Справжнє черниче вбожество (paupertas)! по стіхах висять полоті солонини, вуджені ковбаси та шинки, на полицях мариновані риби, язички, студження в подумисках... білий хліб та булочки, в слонх смажені на меді овочі...

— Що казав кс. пшеор зяяти? — Оцей подумисок з маринатою, і цей з гусячої печінки, і цей маринований язик і це от в тім зеленім подумиску.

Говорачи те брав одне за другим і складав уважно до коша, який якраз стояв під стіною.

Казав відтак принести кілька пашок доброго вина і пашку горілки. Відтак, як шафар замок комору, відібрав ключі, бо кс. пшеор казав назад принести.

Забрав з кухні тарілки, вилки, ножі і ложки та помчав до горяльни мов чорт з душею грішником.

Стражник моргнув на респіцієнта, той вишшов і миттю заставив стіл, порозставляли дари божи в горяльничий канцелярії.

Як вже все було готове, респіцієнт підійшов до комісара і шепнув йому на вухо: все готове.

І знову комісар став заговорювати пшеора, а тимчасом респіцієнт засунув за поясом ключі на своє місце.

— Кс. пшеорже, — заговорив комісар врочисто — грішне тіло домагається свого права. Скажу по prostu: ми голодні. Урядуюмо від рана, час вже хвилинку спочити, та підкріпитися.

Пшеор думав, що той влізливень знову стане пригадуватися за снідання. Побагрянів знову, але рішав твердо, не поступитися. Але комісар не такої заслівав...

— Знаючи, що нинішні кляштори не те, що було в давнину, коли то люди були побожні, до кляшторів горнулися, потіхи релігійної шукали і на боже не жалували, отож зяючи вбожество нашого монашества, ми привели дещо з собою з міста і хочемо враз з кс. пшеором перекусити... Прощу дуже не відмовити нам той приємності... прощу до канцелярії...

Пшеор не міг з дива вийти. Такого найменше сподівався. А ще більше здивувався, побачивши в канцелярії стіл заставлений такими принадами...

— Тільки прощу вибачити мої снідавості, що я визначив собі в кан-

шторі столового начиння, бо годі не з собою возити... прошу сидати...

— Нічого, нічого — говорив пшеор, що вже зовсім подобрів, побачивши на столі такі гарні річи.

Відіткали пашку з горілкою і чарка пішла в рух...

Відтак стали їсти. Стражники розносили подумиски, зачинаючи від кс. пшеора.

Комісар припрошував:

— Оця марината препишна. Це діло моєї дружини. Її спеціальність, якої навчилася від своєї мами, а мама від бабки, а бабка від прабабки, геть аж до круля Цявочка; у родині моєї жінки живе традиція, що такою маринатою частувала прабабка царя Наполеона коли йшов на Москву. Традиція каже, що Наполеон, великий Наполеон, дуже хвалив собі її, і приказав своєму кухарові наачитися, як це робиться.

Але прабабка секрету не зрадила і збула його ні сям ні тим...

Так приговорював комісар до кожного подумиску... Пшеор був в рожевім гуморі, розбалакався, сміявся з приговорів комісара. Поміж тим піли вино...

Аж нараз пшеор кинувся, вдарив себе рукою по чолі і закінив гнівом. Один подумисок, той зі студженою гусячою печінкою видався йому пізорию... Махнув себе по боці...

Ключі були на своєму місці... Значиться, що ті гризі-пюрки справді своє привезли... бо чейже кляшторної комори не розбили. По панськи шельми живуть, а то все з тих податків, що з людей здирають... Заспокоївся зовсім, а що був добре голодний, то їв і пив за двох...

Снідання скінчилося тоаством: любімсі! І знову взялися за роботу.

Кс. пшеор не пішов вже до комісії. Сів у канцелярії і задрімав...

За той час списали протокол, розбудили кс. пшеора і підсунули підписати.

Був сонний і підписав не читаючи. Комісія відіхала.

В кляшторі довідався про все від о. шафара, як його акцизники надули.

Був лихий страшно, хотів скажити за обман, та його переконала братія, щоби дав спокій і не осмішувався.

Згодом заспокоївся зовсім, йому самому смішно стало, що той шельма так непомітно витяг йому ключі. Рана загоїлася...

Та ні, вона відновилася. Зі скарбової дирекції прийшов присуд, що за знайдені при комісії непорядки в горяльни наложено на власника, себто на монастир, 1000 копєк карн-

